

Kterak dobré úmysly zničily české stavebnictví

Při problémech s dokončením tunelu Blanka se dosud nikdo nezabýval tím, jakou úlohu hraje současný zákon o veřejných zakázkách. Současnou podobu zákona významně ovlivnili různí protikorupční aktivisté s cílem co nejvíce zamezit úplatkům. Do nového zákona se tak dostala celá řada opatření, která údajně zužují prostor pro možnou korupci při výběrových řízeních na dodavatele stavebních prací a v průběhu samotné realizace stavby. Ve skutečnosti je ale výsledkem zákon, podle kterého se už nedá stavět. Nešťastné vícepráce. Tento pojem totiž neznamená „práce navíc“, ale za vícepráce je považováno cokoli, co se realizuje jinak, než jak bylo uvedeno v původní zadávací dokumentaci. Navrhovatelé zákona tímto opatřením chtěli zabránit možnosti, že stavební firma vyhraje zakázku co nejnižší cenou a poté se realizuje úplně jiná stavba za víc peněz. To je sice chvályhodné, jenže Úřad pro ochranu hospodářské soutěže označil za vícepráce jakékoli změny: materiálu, pracovního postupu, typu zařízení apod. V praxi to vede k takové absurditě, že se například v roce 2010 vysoutěží osazení domu klimatizační jednotkou typu XY21 v ceně deseti milionů korun. Jenže v okamžiku skutečného dodání jednotky v roce 2014 se už typ XY21 nevyrábí, místo něj stejný výrobce dělá nový typ XY22 s lepšími parametry, který stojí dokonce o milion méně. Výsledkem jsou vícepráce ve výši devíti milionů korun, protože nebyl dodán typ XY21, ale XY22, což je změna oproti vysoutěžené nabídce! Zadavatel sice ve skutečnosti ušetřil jeden milion, ale protože se „méněpráce“ nesmějí odečítat od víceprací, budou vícepráce představovat devět milionů korun! Když se to napíše v novinách, běžný čtenář to pochopí tak, že někdo těch devět milionů ukradl.

Na takto podivně vypočítané vícepráce je v zákoně stanoven limit 20 procent. Problémem je, že u velkých projektů vždy v jejich průběhu dochází ke změnám. Tím se prakticky každá velká dopravní stavba musí nutně dostat mimo limit zákona a následně projít mediální skandalizací, prošetřováním policií a skončit u soudu. Další představa protikorupčních aktivistů, že při každém překročení 20% limitu by mělo dojít k řádné veřejné soutěži na další práce, je mírně řečeno naivní. Vypsání každé nové veřejné zakázky ve stavebnictví je dnes otázkou minimálně devíti měsíců. Po tuto dobu by stavba stála. A kdyby ji poté vysoutěžil jiný dodavatel než ten dosavadní, musela by se stavba předat, nová firma by odmítla převzít záruky za práci svého předchůdce, a naopak původní dodavatel by se vymlouval, že nemůže nést odpovědnost za stavbu, kterou dokončil někdo jiný. Zadavatelé jsou tak často v bezvýchodné situaci, když potřebují zadat vícepráce, ale přitom neexistuje žádný zákonný způsob, jak to udělat. Důsledky dnes vidíme na stavbě pražského tunelu Blanka.

Jestli se zákon nezmění, skončí polovina našich velkých stavebních firem v konkurzu a jejich management spolu s ministry, primátory a řediteli velkých státních zadavatelských subjektů ve výkonu trestu. Ovšem to nejhorší je, že my všichni nebudeme mít nové dálnice, železniční a tramvajové tratě či trasy metra.

Psáno dne 3. 3. 2014 pro Euro Marek Nespala